

Miljödepartementet
m.remissvar@regeringskansliet.se
emi.hijino@regeringskansliet.se

Er ref. M2020/00166/K1

2020-05-20

Sveriges Jordägareförbund (SJF) avger härmed remissyttrande. Vårt yttrande avser påverkan på jord- och skog.

Sammanfattande synpunkter

- Med EU-kommissionens Nya Gröna Giv och efterföljande strategier ligger utredningen rätt i tiden.
- Ett aktivt bedrivet jord- och skogsbruk kommer att spela en viktig och nästan avgörande roll i den kommande klimatomställningen.
- Nyttjandet och ändrat nyttjande av naturresurser måste ha ett helhetsperspektiv då det påverkar vitt skilda delar av samhället. Det påverkar till exempel matsäkerhet, handelspolitik, den inre marknadens funktion, energipolitik och näringarnas lönsamhet. Vi saknar detta helhetsperspektiv.
- Hur äganderätten ska skyddas vid förändrade priser och efterfrågan på mark och skog måste belysas.
- För att öka ansvar för klimatåtgärder på individ/företagsnivå bör man ta fram incitament.

- Jordbruks- och skogsmark bidrar redan idag med stora kolsänkor som medför betydande negativa utsläpp. Dessa bör räknas med som ingångsvärden. Substitutionseffekten behöver lyftas fram.
- Biogas baserad på den ökade användningen av mellangrödor ger en effektiv inlagring av markkol plus en ökning av bio-CCS potentialen samt en minskning av näringsläckage från åkermark.
- Bio-CCS tekniken förefaller ha stor potential, men konsekvenserna av ökad efterfrågan på jordbruks- och skogsråvara måste belysas bättre.
- Vi hade önskat att utredningen varit mindre försiktig i mer ingående belysa de areella näringarnas potential i klimatomställningen.

Specifika synpunkter

Utredningen bör ses i den bredare EU kontexten där den Nya Gröna Given anger klimatneutraliteten från år 2050. SJF välkomnar denna men anser att denna och de efterföljande strategierna ger ett indirekt budskap om ett lägre intensivt brukande av mark och skog. Skogen förväntas få längre avverkningscykler och en ökad del sparas, av jordbruksmarken tas 10 % ur produktion samtidigt som andelen ekologisk produktion ska öka. Vi befärrar att dessa åtgärder motverkar målsättningarna i utredningen med att LULUCF-sektorn som negativ kolsänka. Det behövs snarare ett ökande brukande av jorden och skogen för att uppnå målen.

Den Gemensamma Jordbrukspolitiken, GJP, som förväntas gälla från 2023 har en viktig roll för stimulans och incitament på klimat- och miljöområdet. Hur regelverket konstrueras i de nationella strategiska planerna med perspektiv på år 2045 är av icke oväsentlig betydelse för att uppnå målen. Alternativ och kompletterande finansiering via statens budget bör övervägas.

Jordbruket

Att utnyttja markens produktionspotential är viktig när man beräknar potentialen av ökad kolinlagring. Goda skördar ökar kolinlagringen i mark. Extensiv produktion försvårar möjligheterna att binda kol och motverkar ambitionerna med den svenska livsmedelsstrategin.

Utredningen för fram flera förslag för ökad kolinlagring i jordbruksmark som är positiva och bra

- Stöd till etablering av agroforestry i form av gles etablering av träd i betesmarker, alléer, läplanteringar och liknande. Det här kan säkert fungera utmärkt och dessutom skapa intressanta landskapselement och gynna biologisk mångfald. Harmonisering av EU:s regelverk till svenska förhållanden bör ske.
- Fånggrödor och mellangrödor på en avsevärt större areal än idag på knappt 100 000 ha. Här siktar man på 400 000 ha och noterar att detta kräver ett

förenklat regelverk. Det här kan inte nog understrykas – det måste vara möjligt att anpassa artval samt tidpunkt och metod för etablering och brytning av fång- och mellangrödan mycket friare så att det passar in i den enskilda gårdens odlingssystem. Tillgång till lämpliga herbicider, inkl glyfosat, är viktig för många. Förmågan att ta hand om mellangrödorna för att undvika växtnäringsläckage måste beaktas. Här kan biogasproduktion vara ett lämpligt alternativ.

Mellangrödor som kan leda till att 1,2 ton CO₂ per ha och år fastläggs i marken, men det detaljrika och snåriga regelverket gör att lantbrukare avstår.

- Stöd till etablering av energiskog som Salix, poppel och hybridasp är också positivt, men kan behöva förstärkas och utökas beträffande stängsling vid all beskogning med trädslag där större viltskador kan befaras.
- Återvätning av nyligen nedlagd jordbruksmark på torvjord är också ett intressant förslag. Hur markägaren ska kompenseras för eventuella förluster måste utredas.

En mer offensiv politik än den som utredningen föreslagit skulle kunna innehålla följande moment:

- Ökade medel till forskning kring precisionsodling för att skapa positiva klimat och miljöeffekter
- Stimulera odlingen av vall, särskilt i slättjordbruket – utredningens ansats att nöja sig med att söka minska uppodlingen av vall är helt otillräcklig. Ökad effektiv vallodling är ett av de allra viktigaste inslagen i en politik för ökad kolinlagring. Sverige har dessutom komparativa fördelar för vallodling jämfört med många andra länder. Investeringsstöd till etablering eller utökning av mjölk- och köttproduktion kan vara viktiga styrmedel men måst också kopplas till att tillståndsfrågor underlättas. Här kan behövas kompletterande åtgärder för att säkra och utveckla den mer storskaliga mejeri- och köttindustrin, fler gårdsbutiker och Reko-ringar räcker inte långt
- Utökad biogasproduktion baserad på såväl djurhållningen som vallodling, inte bara på obrukad åker. Komplettera med möjligheter till rening till fordonsgas för att maximera klimateffekten. Rötresterna självklart återförda till åker.
- Stimulera etablering av processindustri för utvinning av foderprotein från vallväxter för inhemsk animalieproduktion och export. Återstoden utnyttjas som substrat för biogas.
- Säkra tillgång till herbicider för att undvika svartträda och omfattande mekanisk ogräskontroll samt underlätta brytning av fång- och mellangrödor
- Stöd till stängsling vid beskogning och energiskogsodling där större viltskador kan befaras
- Generösa villkor och regler för agroforestry i form av etablering av träd i betesmarker, alléer, läplanteringar och motsvarande
- Fortsatt stöd till *Greppa Näringen* för rådgivning till det moderna, vetenskapsbaserade jordbruket som syftar till biologiskt och ekonomiskt optimal användning av gödselmedel.
- Stöd till tillämpad och produktionsnära forskning för ökad kolinbindning i mark och minimerad avgång av klimatgaser från jordbrukets växtodling och djurhållning

- Stöd till återvätning av brukad skogs- och jordbruksmark på torvjord. Med tanke på de stora utsläppen av klimatgaser från fortsatt brukande av sådana jordar, upp till 21 ton CO₂ per ha och år enligt utredningen, finns det all anledning att öka åstadkomma detta även på idag odlade jordar. Villkoren för permanent återvätning av sådana brukade jordar bör vara generösa och relateras till den avgång av klimatgaser som kan uppskattas vid fortsatt odling. Markägarna förvaltar marken för att uppnå de överenskomna målen. Lokala incitament för markförvaltning av sådana jordar kan lätt försvaras jämfört med dagens CO₂-avgift
- Stimulans till de initiativ som tas för CO₂-kompensation genom minskad klimatgasavgång från jord- och skogsbruk i Sverige i stället för skogsplantering i tropiker och subtropiska områden med mer eller mindre tveksam effekt.
- Att använda bästa möjliga teknik och metoder i växt och djurhållning är ett mycket bättre mål än att öka den ekologiska odlingen och djurproduktionen. Att sedan koppla detta till ett rådgivningsprogram och eventuellt stöd istället för sanktioner är att föredra.
- Att satsa resurser och forskning för att öka bördigheten i våra befintliga jordar, för att bättre använda vår odlingsmark och öka skördarna och därmed kolinlagringen.
- Ökad vallodling ger mycket kolinlagring men då behövs ökat stöd till biogasproduktion från vallen.
- Sätta krav på landets foderproducenter att använda inhemska proteingrödor istället för soja, idag går mycket av åkerbönonorna på export.
- Fortsatt satsning på "Klimatklivet" som är bra för omställning till ett fosilfritt lantbruk.

Med klimatförändringarna kommer behov av att mer effektivt hantera vatten för bevattning och översvämningsskydd. Om inte detta tas med riskerar goda marker att bli mindre produktiva och medföra sämre på kolinlagring.

Skogen

En välskött, aktivt förvaltat, växande högvakastande skog är en bas för ökade negativa utsläpp. SJF ser med oro på utredningens förslag om ökad andel obrukad skog som riskerar leda till ett minskat kolupptag. En inlagring av kol i skogen utöver av vad som motiveras av hållbarhetsskäl och dagens skogspolitik kan medföra minskad biologisk mångfald och ekonomiska förluster för markägare och industri. Även risken för ökade klimat- och miljöskador samt insektsskador måste beaktas. Därtill försvåras övergången till en bioekonomi.

Hur stor skogsråvarans substitutionseffekt inom andra sektorer, främst cement och stålsektorerna bör belysas för att få en helhetssyn.

Det bör utredas hur bio-CCStekniken kan komma att påverka marknaden för skogsråvara.

Sveriges Jordägare representerar ca 500 större privata jord- och skogsegendomar. Driftsinriktningarna varierar mycket, alltifrån slättjordbruk till rent skogsbruk oftast med fastighetsförvaltning, vattenkraft, jakt- och viltvård samt kultur- och miljövård. Klimat -och miljöförändringarna påverkar våra verksamheter i högsta grad och vi så långt möjligt vill medverka till en ansvarsfull hållbar förvaltning av de svenska naturresurserna.

Sveriges Jordägareförbund

Otto von Arnold
Jordbrukskommittén

Anders Grahn
Generalsekreterare